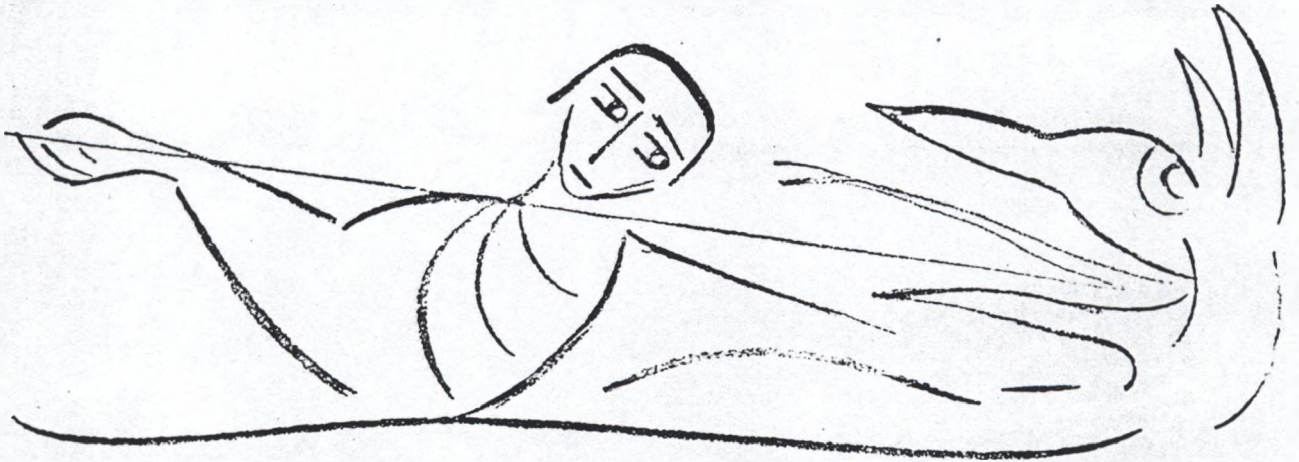

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól

11. szám.

IV. évfolyam.

1933 Pünkösöd.

Honnan és hová?

Szemelvény.

Irta: Arany János.

S honnan jössz te, lélek, ...
Mely csak e föld gőz-körében
Vetve lángot, addig fényel,
Amíg éppen áthaladsz;
Bölcsőd és sírod homály.
Akkor lobbanál föl csak
Az állatban s véle mész el? ...
Vagy jövel a végtelenből
Ismeretlen, hosszú pályán,
S visszatérsz azon negint? ...
Oh, ha nem volt és ha nincs
E parányi csillogáson
Innen és túl folytatás:
Mily rövid az élet! —

Megfelelsz te, lélek.
Volt idő, mikor tagadták
A futamló csillagot:
Semmi az, csak földi pára,
Lobban és fut és el-ég.
Most a szellemet tagadják:
„Semmi az, csupán anyag,
Agyvelő, vér és ideg
Összhatása, mely azonnal
Véget ér, ha szétbomol
Agyvelő, vér és ideg.
Az anyag a halhatatlan:
Fűben-fában újra éled,
Összetársul, meg elszéled
Mindörökké, szakadatlan;
Hanem e föltámadást
A szellem nem éri meg:

Ez üres hang, nincs sehol,
Pusztá réme ferde agynak,
Milyet századok ránk hagynak —
S csak zavarja a tudást.“

Oh, ti akik jobb felemnek
Már e földön mély sírt ástok:
Oly bizonyos hát tudástok,
Hogy helye sincs Védelemnek? ·

Ah, jobb volna kissé várni,
Nehogy úgy találjon jární
Az a híres tudomány,
Mint ama gyors fénnel jára,
Mit csillagnak vélt a golyhó,
Ő azt mondá: csak gyúlt pára:
S im, ma áll, hogy égi bolygó —
Mi lehet még ezután?

Ami annyi szívbe oltva
Élt világ kezdete óta;
Mit remélt a hindu, párz;
Amért lángolt annyi oltár,
Zengett Sionon a zsoldár:
Hogy nem addig tart az élet
Míg alatt a testbe' jársz;
Hanem egykor újra éled,
Lesz idő, hogy visszatérhet
Régi nemes alakjában
Megtisztulva, szabadon;
Vagy a „boldogok szigetjén“
Mint hívé a boldog hellén,
Vagy az üdvezültek helyén,
Mint reméli a keresztény,
Lesz dicsőbb folytatása:

Én azt meg nem tagadom...

Pünkösd.

Március 21-én van az első tavaszi nap. Más szóval, március 21-én van a nap-éj egyenlőség. A nappal ekkor ugyanolyan hosszú, mint az éjszaka.

Március 21-ike után következő legelső holdtölte utáni első vasárnap a Húsvét.-A Húsvét tehát nemcsak földi, hanem égi ünnep is. A nap, a hold és csillagok egy bizonyos állása jelenti a Húsvétot. A Húsvét az égre van felírva. Csak mikor a Húsvét jele megjelenik a mennybolton, akkor lehet igazi Húsvétot tartani itt a földön is, — nem pedig olyankor, amikor a földi ember kenyé- kedve azt előírta.

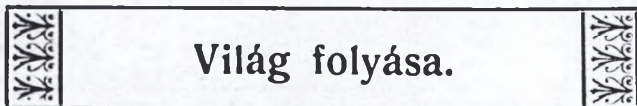
Húsvét után negyven napra van Áldozócsütörtök: az Úr mennybemenetelének ünnepe. Áldozócsütörtök után 10 napra pedig Pünkösd. A Szent Lélek kitöltetésének emléknapja ez; a Szellem ünnepe.

Mi az a szellem? A Szellem a Láthatatlanság, a Halhatatlanság, a Teremtő Erő. A Szellem az, ami túléli a halált s a testek elmúlását. A Szellem az, amiből az erkölcsi törvények ereje, valósága fakad. A Szellem a Megújulás forrása. A Szellem az, ami az emberből megmarad akkor, amikor a halál bekövetkezik s a test tönkrement. A Szellem az, ami Lelkiismeretet ültet az emberbe. A Szellem az, ami az emberiség nagy jóltevőit és vezéreit bölcsességgel, jóssággal, nagy gondolatokkal áthatja.

Ma az emberek nagy tömegei tagadják a Szellem létét. Tagadják a Halhatatlanságot. Az oroszországi bolsevizmus egész rendszere a Szellem tagadásán alapszik.

A nagy magyar költő, mai számunkban közölt gyönyörű versében vitába szállt azokkal, akik a Szellem létét, a Halhatatlanságot tagadják. Ezt a verset élete vége felé írta, mikor már a halál gondolataival foglalkozott. Szembenéz e versben avval a kérdéssel: elmúlunk-e egészen a halállal, vagy Szellemünk megmarad-e a halál után is?

A kérdésre úgy válaszol, hogy bizonyosságot tesz a Szellem örök léte, elmúlhatatlansága mellett. Ezért közöljük ezt a verset éppen pünkösdi számunkban, a Szellem ünnepén...

Világ folyása.

A harminckettesek. Néhány nap óta ezren és ezren nézik áhítatos tisztelettel Budapest legújabb szobrát. Rohamsisakos dalia hatalmas lendülettel készül eldobni a kézi gránátot, — ezt ábrázolja a bronzszobor, amely a Harminckettesek-terén Budapest egykori háziezredének: a volt es. és kir. Mária Terézia- gyalogezrednek emlékét őrzi. Beszél ez a szobor a régi szép időkről, amelyekben a 32-esek a fejlődő Budapest képéhez tartoztak. Csupa derű ez az emlék, mintha az élet egy nagy térzene lett volna, amelyben a háziezred bandája muzsikál. Am a vas-sisakos dalia gránátot lendít s ezzel nem a derűs békeévekre céloz, hanem a véres zivatarra, amelyben a 32-eseket aggóató félelme közepette is büszkén figyelte Budapest. A háziezred vidám fiait hőskékké lettek és nagyon sokat közülük a halál sorozott be fekete légiójába.

Budapestjükért és hazájukért haitak meg s ma a kegyelet odaállította emlékeztetőnek Budapest zajló életének közepébe, a József-körútból kiszögellő térre a szobrot, melynek bronzalakjában mintha az elpusztíthatatlan magyar erő lendülne életre. Ezek tekintettek meghatott érzéssel, könnyesen és mégis büszkén erre a szimbóli-

kus 32-es bakára vasárnap, amikor lehullott róla a lepel, Magyarország kormányzója és nagy ünneplő közönség jelenlétében. Mindnyájunk érzésének szószólója volt József királyi herceg, tábornagy, az ünnepi szónok, mikor azt mondta, hogy itt dobog egész Budapest szíve, itt egyesül ma minden hívő magyar lélek, hiszen a hajdan nagy Magyarországnak szépséges fővárosa hős fiainak emlékét ünnepli. A mozgósításkor — úgymond — 32-esekkel együtt tettem le az esküt a Mária Terézia-laktanya udvarán, velük utaztam a harctérre, velük együtt részesültem a lüzkeresztységben. Tanuja voltam dicsőséges küzdelmeiknek és keserves szenvedéseiknek s emberfeletti hősiességüknek.

A búza és rozs közepesnél jobb, a repce pedig gyenge közepes termést ígér. A ma közzétett hivatalos vetésjelentés szerint az utolsó három hét időjárását az időszak első felében alacsony, a másodikban a normálist meghaladó hőmérséklet és kielégítő esők jellemzik. A főtermények helyzete a következő:

A repce virágzásban van, de a kedvezőtlen, hideg és száraz áprilisi időjárás miatt a legtöbb vidéken alacsony, ritka és hiányos. Helyenkint, Somogy és Zala vármegyékben a rovar is bántja.

Az őszi búza a Dunántúli vármegyékben — Vas kivételével — és az Alföld egyes részében jól áll, szépen fejlődik, üdezőld, jól bokrosodott és szarba indult. Az északi dombosvidéken és az Alföld egy részében azonban az őszi búzavetések az áprilisi hűvös, száraz időjárás miatt visszamaradtak és csak a májusi enyhe esők hatása alatt indultak fejlődésnek.

Az őszi rozs a legtöbb vidéken kalásztát hozza, de a szára a tavaszi hideg és száraz idő következtében sok helyen alacsony; az utóbbi esőkre azonban javulás remélhető. Borsod és Heves vármegyékben a gabonapoloska és egyéb rovar károsítja. A tavaszi rozs jól kelt, de fejlődésnek csak az utóbbi enyhe csapadékok hatása alatt indult.

A rendelkezésre álló adatok és jelentések szerint a búza és rozs közepesnél valamivel jobb, a repce pedig gyenge közepes termést ígér.

Az őszi árpa kalásztát hozza és elég jól fejlődik. A tavaszi árpa vetései az áprilisi mostoha időjárás miatt csak lassan tudtak fejlődni és csak az utóbbi kedvező melegebb esőkre javultak.

A zab az árpához hasonlóan nagybára csak a májusi csapadék kedvező hatása alatt indult gyorsabb és jobb fejlődésnek.

A tengeri vetése több vidéken még mindig tart, de a legtöbb helyen már befejezést nyert. A korai vetésű már ki is kelt. A csapadék után most melegebb időt kíván.

A burgonya korai fajtái már kikeltek és a mostani kedvező időjárás mellett szépen fejlődnek. A késői ültetésű burgonya most van kelőfélben.

A cukorrépa és a takarmányrépa jól kelt, de eddig lassan fejlődött. Egyelése és sarabolása folyamatban van. Az ország 16 vármegyéjében a földi bolha és a repabogár károsítja. Békés és Csanád vármegyében, valamint Szeged város területén a fagykár miatt helyenkint másodsor vetették.

A gyümölcsfák korai fajtái dűsan virágoztak és bő termést ígérnek, csak hogy mindenütt igen sok a kártevő rovar és helyenkint a cserebogár is. Néhol pedig a hideg szelek és a fagyok okoztak károkat.

A szőlők fakadása a hűvös áprilisi idő miatt általában megkésett, de a májusi melegebb napok hatására élénken megindult. A fakadás általában kielégítő, csak

a tokajhegylajai borvidék területén mutatkozik hiányosnak. A tavaszi munkák befejeződtek. Helyenként a szőlőművelés rajzása megindult, nagyobb tömegekben Eger környékén mutatkozik.

Új parasztfestő jött fel Nagyidáról. Erélyes arcú, keménynézésű vidéki emberrel állok szemben, akinek városias öltözködéséből senki sem gondolná, hogy egyszerű földműves. Oravecz Imrének hívják és abban a kitüntetésben van része, hogy noha semmiféle festőiskolát nem tanult, most vasárnap mégis kiállításra kerülnek Budapesten a festményei.

Okosan, megfontoltan beszél.

— Hogy lettem festő? Hát ez úgy nőtt ki Isten csodájából, akár a kis virág a réten...

Majd így folytatja:

— Nagyidán éltem le az életemet, kivéve a világháborút. Kicsikoromban kedveltek, mert szép agyagszobrokat gyúrtam, de akkor még nem rajzoltam, nem festettem. Amikor kikerültem a háborúba, az oroszokkal állottam szemben, — akkor ismét nekiláttam előbb szobrokat gyúrni, aztán egy zászlós adott papírt, hogy próbáljak meg rajzolni. Így tudtam meg, hogy tudok... Akkor még mindig nem hittem, hogy festeni fogok.

Elmondja, hogy nagyon beteg lett a fronton gránátnyomástól, aztán csak a háború befejezése után, amikor már egészen megjavult az állapota, kezdett ismét rajzolni s egy napon vásznat és festéket vásárolt.

— A jó Isten szabad természete tanított engem, azt néztem, amit a nap alatt láttam, e szerint kevertem a festéket és nagy lett az én gyönyörűségem, amikor kezdtem észrevenni, hogy Isten égének minden szépsége rákerül az én vásznamra is.

Ezután arról beszél, hogy sokat foglalatkosodik állatokkal, tehennel, lovakkal, kora hajnaltól késő estig mezőgazdasági munkában él s közben akkor pihen, amikor fest.

— Hol a műterme? — érdeklődünk.

Felnevet:

— Hát egy kocsiszinben festegetek, ha rossz az időjárás, különben a szabad ég alatt.

Meglepő értelemesen beszél a festőművészet világneveiről.

— Minden megtakarított pénzemen könyvet vásároltam, amelyekben festők képeit láthattam és megismerhettem az életüket. Tizián, Rembrandt, Rafael, Michel Angelo, bizony annyit szeretek, hogy fel sem tudom sorolni.

Aztán beszámol arról, hogy milyen járatos az irodalomban is, az orosz írókat épúgy szereti, mint a magyarokat.

— Berzsenyi verseiben sok a festőiség — mondja.

— Három öröömöm van, a festés, az olvasás és a mezőgazdasági munka. Ha az egyikben elfáradok, csinálom a másikat.

Nagyon örül, hogy Pestre jött, mert a kiállításán kívül a Szépművészeti Múzeumban akarja minden idejét tölteni.

— Csak arra ügyelek, hogy ne hasson rám zavaróan más festő képeinek a hatása, hogy megőrizsem magamnak magamat...

Az Ernst-múzeumban állították ki Oravecz Imre képeit. Vasárnap délelőtt nyitják meg a kiállítást. Oravecz nagy mesterségbeli tudásról tett bizonyosságot. A falusi élet mindennapos jelenetei elevenednek meg képein.

Kétezzer méter magasságban összeütközött két lengyel repülőgép. Lengyelországban, a Varsó melletti Demblinben pénteken délelőtt súlyos repülőgépszerencsétlenség történt.

A lengyel hadsereg központi repülőiskolájának két gépe gyakorlatozás közben összeütközött a levegőben és lezuhant. Az összeütközés több, mint 2000 méter magasságban történt. A bent ülő három-négy repülő közül az egyik még idejekorán kiugrott és ejtőernyővel szerencsésen földet ért. A másik háromnak teste teljesen összeroncsolódott.

A varsói repülőtéren is történt pénteken repülőgépszerencsétlenség. Az egyik harci gép, amely próbarepülést végzett, lezuhant. A repülőgép pilótája könnyebb sebesülésekkel menekült a szerencsétlenségből.

Négymillió pengőt hozott a fővárosnak a vásár idegenforgalma. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara minapi teljes ülésén Éber Antal kamarai elnök megnyitójában meleg szavakkal emlékezett meg a hétfőn bezárult Budapesti Nemzetközi Vásár eredményeiről. Ismertette a vásár gazdasági és idegenforgalmi sikerét, utalva arra, hogy a vásár pénzügyi jelentése most van összeállítás alatt és előreláthatólag a kamarának bizonyos terhek vállalásával kell számolnia. Mégis helyesen döntött a kamara, a rossz gazdasági viszonyok közepette is, a vásár megrendezése mellett, mert a vásár által teremtett forgalom úgy a főváros, mint az ország gazdasági életére kedvezően hatott vissza. Köszönettel emlékezett meg a kormányzónak és a feleségének a vásáron tett látogatásáról és arról az elismerésről, amelyben a kormányzó a magyar ipart és kereskedelmet a vásáron való felvételére alkalmával részesítette. Majd hangsúlyozta, hogy a vásár megrendezésének sikerében országrésze van annak a nagytértű erkölcsi támogatásnak, amelyben a vásárt Gömbös Gyula miniszterelnök és Fabinyi Tihamér kereskedelmi miniszter részesítette. Külön kiemelte, hogy a Nemzetközi Vásár ügyét eddig minden kormány támogatta, de a Gömbös-kormányéhoz hasonló intenzitással és megértéssel még egyetlenegy kormány sem karolta föl a Nemzetközi Vásár ügyét.

Köszönését fejezte ki továbbá a kamara teljes ülése Éber Antal elnök javaslatára a vásár rendezéséért a vásár régóta kipróbált vezetőségének, a vásáron kiállító összes magyar iparosoknak és vállalatoknak, nemkülönben a magyar sajtónak.

Gundel Károly kamarai tag az idegenforgalmi iparok nevében mondott köszönetet a kamara elnökségének és a vásár vezetőségének a vásár megrendezéséért. Hangoztatta, hogy a vásár legalább tíz napra visszahozta a fővárosba a békebeli forgalmas napok életet adó lüktetését. A magyar főváros megérdemli azt, hogy áldozatokat hozzon érte a kamara, mert óriási hasznát biztosított a magyar gazdasági életnek. A vásárra 66.000 idegen érkezett, akik átlag három napot töltöttek a fővárosban. Ez, napi 10 pengővel számítva, kétmillió pengő bevételt jelent csak szállásért és ellátásért. Legalább ugyanennyire tehető az az összeg, amelyek szórakozás, közlekedés, apró bevásárlás és a többi címen maradtak a fővárosban. Ezenfelül a vásár kiállítóinak több millió pengő értékű üzleti sikere van.

Angol írónő Petőfi szülővárosában. Kiskőrösről jelentik: Érdekes és előkelő vendége volt hétfőn Kiskőrösnek Grace Humphrey amerikai írónő látogatott el tanulmányútja során Kiskőrösre, hogy megtekintse Petőfi szülőházát és Petőfi dajkájának sírját és hogy Magyarországról irandó könyvéhez a helyszínen szerezzék be a Petőfiről és a költő szülőföldjéről szóló adatokat.

Krúdy Gyula meghalt. Krúdy Gyula író, meghalt. A magyar olvasó nem látja többé az újságok hasábjain gyöngéden hullámzó, lassúütemű írásait, ame-

lyeket formájában az jellemzett, hogy kevés volt bennök a bekezdés és még kevesebb a párbeszéd.

Krúdy nemcsak irni tudott úgy, mint kevesen; a pusztá stílus még senkit sem tett kiváló íróvá. Krúdynak külön világa van, kicsinyített világegyetem, amely Krúdyval született meg, de halála után is meg fog maradni. Egész élete műven él, él a művészet hangulatában. Az élet a maga zajával, ríkió színeivel, éles körvonalával csak derengő félhomályban, ködfátyolon át jelenik meg a műveiben; élményei, tapasztalatai és megfigyelései mindjárt emlékeként születtek a világra. Krúdyt az emberek, tárgyak és vidékek közül csak az érdekelte, aminek multja van, amihez emlékek fűződnek. Szerette a fogadókat felvidéki és dunántúli városokban s az olvasó szíve megdobban az örömtől, mikor Krúdy egyik-másik novellájában megcsapta a vidéki fogadó rozoga, sivár regényessége. Szerette a finomkodó, öreg kisasszonyokat, akik visszatekintenek eseménytelen ifjúságukra; szerette a kedélyes díjnokokat és a megkomolyodott, tisztán öltözött öreg színészeket, szerette az élet számkivetetteit. Legmaradandóbb művei talán a Szindbád-sorozat, a keleti mese különös hajójában látta saját élete édes-bús jelképét, az örök vándort, az örök sétálót, akivel vándorlása közben bájos, céltalan és folytatás nélkül maradó kalandok történnek.

Krúdy Gyula 1878-ban született Nyíregyházán, tehát ötvenöt évet élt. Iskoláit Szatmáron, Podolinban és Bécsben végezte, majd Debrecenben lett újságíró. Innen Nagyváradra, majd a millenium évében Budapestre került és itt jórészt lapkötelékeken kívül állva dolgozott az összes lapoknak. Rendkívül termékeny, gazdag képzeletű elbeszélő volt, akinek az írásai egy csapásra meghódították a magyar olvasóközönséget. Nyíri csend, Szindbád, A vörös postakocsi, A podolini kísértet, A pajkos Gaálék, A hét bagoly, az N. N. s A tegnapi kódlovagjai, az új magyar irodalom legnevesebb értékei közé emelték Krúdy Gyulát, akit nemrég a Baumgarten-díjjal és a Rothermere-díjjal is kiüntettek. Mintegy nyolcvan kötetnyi munkát írt.

Az utóbbi időben is állandóan dolgozott, tele volt tervekkel. Nemcsak az írásait, hanem kedves egyéniségét is szerették mindenütt, a daliás természetű férfi megjelenését örömmel fogadták.

Valamikor sokáig a Margitszigeten élt, mint a sziget szerelmese. Szerette néha a magányt s szívesen elvonult egész egyszerű helyekre, ahol szötte regényalakjainak álomszerű életét.

Nagyon szerette a budai, Óbudai kis földszintes házakat, ezért is ment Óbudára lakni, ahonnan néha heteken át nem ment át Pestre.

Leleplezték Gárdonyi Géza szobrát. A budai Horthy Miklós úton minap leplezték le Gárdonyi Géza szobrát, aki tíz és fél éve halt meg. A szoboravató ünnepségen ott volt az előkelőségek mellett a magyar tanfőnök, akiknek köréből Gárdonyi az irodalomba érkezett, akikhez lényénél, szokásainál, életmódjánál fogva elválaszthatatlan kötelek fűzték és ott volt nem hivatalos kiküldöttként, az egyszerű kisemberekig a társadalom annyiféle rétegződését jelentő közönség, amelynek épülését, szellemi gyönyörködését oly sok kinccsel szolgálta Gárdonyi. Az egész magyarság vett részt ezen a délelőtti ünnepen, illőn ahhoz, akire mostantól kezdve az ércszobor emlékezteti a jelent és jövőt, méltóan ahhoz a hagyatékhöz, amely Gárdonyinak a néplelékekkel egygyé váló műveiben maradandó fejedelmi és az egész magyarsághoz szóló hagyaték.

Kína és Japán ideiglenes fegyverszünetet kötöttek. A Reuter-iroda jelenti Pekingből, hogy Kína és Japán ideiglenes fegyverszüneti egyezményt kötöttek, amely megmentette Pekinget az idegen csapatok megszállásától.

A tárgyalásokat hétfőn este kezdték meg s egész éjszaka és ma egész nap folytatták. Kinát Huangfu képviselte, ő Csangkaisek legbizalmasabb embere.

A japán hatóságok kisebb őrjáratokat küldenek ki Pekingbe az ottani japán alattvalók védelmére. A kínai rendőrség értesítette a kínai kereskedőket, hogy nyitvatarthatják üzleteiket. A feszültség enyhülése ellenére a kínaiak még mindig tömegesen menekülnek dél felé.

Amikor a Wolff-iroda tudósítója kérdést intézett abban az irányban, hogy Japán hajlandó-e elfogadni Kína fegyverszüneti ajánlatát, a kérdésre illetékes helyen ezt válaszolták:

— A japán politikának nem célja, hogy Pekinget birtokába vegye. Japán mindenkor kész tárgyalásokra, ha Kína hasonló békét kíván.

A pekingi angol nagykövet közvetítésével kedden délben megkötött szerződés tartalmáról még semmi sem szivárgott ki és csak annyit lehetett megtudni, hogy a kínaiak messzemenő engedményeket tettek a japánoknak.

Ha egy óriáshölgy meghal. Margherita Vitanó, mindenkitől tisztelten s boldogan élt otthonában, a Turin melletti Carmagnolában, amíg a sors eléje nem vetette végzetét egy cirkuszigazgató személyében. A cirkuszigazgató autón jött s azon a szűk utcácskán keresztül akart tovább jutni, ahol Margherita lakott. Igen ám, ha juthatott volna. De épp akkor lépett ki a házból Margherita, aki az ebédhez való bevásárlásokat akarta elvégezni s ezzel forgalmi akadályként elzárta az autó útját, mert Margherita 280 kilót nyomott és 190 centiméter magas volt. Ahol megjelent, — ott más nem fért el. A cirkuszigazgató, mi sem természetesebb annál, örömmel kapott a kínálkozó eseményen és leszerződte az óriáshölgyet. Margherita elhagyta a szülői házat. Világvárosokban és vidéki városokban mutogatták, művész neve pedig „Margheritona“ lett. A cirkusz azonban a gazdasági leromlás következtében szintén csődbe ment. Margherita visszatért falujába. De, mert megszokta a könnyű, fényűző életet, nem tudott a régi környezetbe beilleszkedni. Ugyanolyan kövér maradt s ugyanúgy forgalmi akadályként szerepelt továbbra is. Egyszer megbetegedett s kórházba kellett szállítani. Itt kezdődött a tragédia! Nem találtak ágyat számára. Ha valamelyik ágyba fektették, az bizony — betegségére való tekintet nélkül — leszakadt. Végre három ágyat nyusztoltak, egy negyediket alátámasztottak s így végre nyugalomra helyezhette beteg tagjait. Az orvosok nem tudták megállapítani betegségét. Ilyen méretű ápoljuk még nem volt. Margherita egyheti betegeskedés után jobblétre szenderült. A koporsója méretei: hosszúság 190 centiméter, szélesség 110 centiméter, magasság 1 méter. A szokatlan súlyú tetemet a halottaskocsi nem tudta a temetőbe szállítani. Ilyen halottakra aztán igazán nem volt berendezve. Egy teherautó vállalta a holttest kifuvarozását. Csak nagy nehézségek árán tudták a halottas házból felravalozni, mert a bejárat csupán 90 centiméter széles volt. Így halt meg „Margheritona“, a „túlmeretezett ember“, — ahogy élete delelőjén a kikiáltók hirdették.

Egyszerű kutyatörténet. Dobsinán történt a napokban az alábbi eset, amely mindenképp érdemes arra, hogy idejegyezzük: Egy dobsinai juhász szokása szerint kora hajnalban kihajtotta nyáját a legelőre és vele volt,

mint mindig, két pulikutyája is. Este a juhnyáj pontosan lazaérkezett az egyik puli kíséretében, míg a másik kutya és a gazda nem voltak sehol. A nyáj beteretése után a puli nyugtalan ugatással vonta magára a juhász családjának a figyelmét, mintha hívni akarta volna őket, hogy siessenek gazdjára keresésére, mert baj van. A hozzátartozók és a szomszédok rosszat sejtve, indultak a juhász föl kutatására és útjukon a pulikutya vezette őket. Nemsokára a legelő melletti erdőbe értek és a kutya elvezette őket az egyik tisztásra, ahol eszméletlenül, szélütötten találták meg az öreg juhászt. A másik puli kétségbeesett vinnyogással örködött mellette. A nagybeteg juhászt hordágyon szállították haza és sikerült is megmenteni az életnek és most nagy hálával gondolhat két bozontos, fekete pulikutyájára, amelyek minden igénytelenségük ellenére olyan ragyogó példáját szolgáltatták gazdjuk iránti szeretetüknek és kutyahűségüknek.

Beszélgetés egy finn tudóssal, a finn-magyar rokonságról.

Az Eötvös-kollégium nagy könyvtártermében beszélgettünk Setälä Emillel, Finnország volt külügyminiszterével, a finn testvérnemzet kiváló tudósával, akit a minap avatott a budapesti egyetem bölcsészeti kara tiszteletbeli doktorrá. Mosolygós arcú, közvetlen ember Setälä Emil, aki kifogástalanul beszél magyarul.

Ebből az alkalomból szóbakerült, hogy miként terelődött az érdeklődése a magyarok felé és hogy több évtizedes magyar barátkozása alatt milyen emlékeket őriz a világszerle tiszteletnek örvendő nagy tudós.

— Magyarország a második hazám — mondja —, 1889-ben jöttem először Budapestre, mint fiatal magántanár.

Mosolyogva jegyzi meg:

— 1889-ben egy nagyszerűen előretörő Magyarországot találtam itt és néhány nap alatt már tudtam, hogy egész életemen át a magyarság kultuszának fogok élni.

Háromezer évvel ezelőtt elszakadt rokonok.

Elgondolkozik:

— Finn-magyar rokonság? Istenem, ha meggondoljuk, hogy ezelőtt 3000 évvel egy nép voltunk és hogy 3000 évvel ezelőtt elszakadtunk egymástól és még mindig tartjuk a rokonságot, igazán nem lehet mondani, hogy rossz rokonok vagyunk.

— Eltekintve a nyelv kutatás tudományos eredményeitől, mi a finn-magyar barátkozás gyakorlati értéke? — érdeklődünk.

Élénken feleli:

— Határozottan vannak gyakorlati eredményei is. Először is Genfben a népszövetségi üléseken, a finn küldöttek mindig felszólalnak Magyarország érdekében, sokszor foglaltak állást a trianoni csonkítás ellen, de ettől eltekintve, minden finn iskolában sokat tanítanak a magyarokról és Finnországban mindenki tisztában van azzal, hogy milyen igazságtalanság történt Magyarországgal és mi minden lehető alkalmat felhasználunk, hogy ezt világszerle hirdessük. Másrészt igyekszünk lehetővé tenni, hogy minél nagyobb kiránduló társaságok olcsón látogassák meg Finnországot, illetve Magyarországot. Legutóbb is több mint ezer magyar keresett fel bennünket.

Ezután régi emlékeiről beszélt:

Engem mindig érdekelt a magyar politikai élet, noha soha nem voltam politikus, kizárólag a tudománynak éltem. De mégis állítom, hogy sehol a világon nem voltak olyan kitűnő politikusok, mint épp a magyarok közt.

Finnország politikailag sokat tanult Magyarországtól, hiszen a 48-as szabadságharc utáni passzív rezisztenciát mi is alkalmaztuk az oroszokkal szemben. Azért hozzáink legközelebb Deák Ferenc személye áll.

Ezután Tisza Kálmánról beszélt, majd pedig így folytatja:

Nagyon érdekes, hogy Tisza Istvánnak milyen korán elégtételt ad az utókor. Ma már Tisza István személye kristályos tisztán áll az egész közvélemény előtt és az a szent meggyőződés, hogy minél nagyobb történelmi távlatba kerül Tisza István alakja, annál jobban értékeli az utókor. Talán azt lehetne mondani, hogy Tisza politikáját nem hirtelen ötletek, hanem erős következetességgel véghezvitt, mély elgondolás jellemezte.

Elmondta Setälä Emil azt is, hogy Apponyit nagyon szerette, akinek bölcsessége, — szerinte, — emlékeztetett Deák Ferenc mérlegető politikájára.

— Jókai Mórral akkor ismerkedtem meg, amikor a parlament véderővitájában izgalmas összecsapás volt a híres 25. pont körül. Arról volt szó ugyanis, hogy annak az önkéntesnek, aki nem tudta letenni a tisztviszgat, még egy évet kellett szolgálni. Jókai akkor nagyon élénken politizált és nekem felejthetetlen maradt a személtől kiáradó élénkség, amellyel minden iránt érdeklődött.

— Van-e hasonlóság a nyelvrokonságon kívül a finn és a magyar nép közt?

A finn paraszt és a magyar paraszt.

— Azt felelhetem erre, hogy a finn paraszt és a magyar paraszt majdnem szakasztott egyformák. Mind a kettő komoly és óvatos. A mi parasztjaink különben azért is érdekesekek, mert a régi finn parlamentben négy rend volt s a negyedik rend a parasztrend volt. Nálunk soha nem voltak jobbágyok és finn parasztnak lenni, körülbelül olyan előkelő helyet jelent, mint mondjuk, a nemesség.

— Mi az, amit a magyarságban a legjobban megszeretett?

— Elsősorban a gerincesség. Másrészt én tudom, hogy a maguk nemzete sokat szenvedet, sokszor másokért és ez már mindjárt rokonszenves. Ma, amikor annyira begombolkozó, elzárkózó egyik nemzet a másikkal szemben, jólesik látni, hogy a magyaroknak van szívük és azt nem is titkolják. Egyébként annyiban emlékeztetnek magyarok a finnekre, hogy a magyar is egy „csak azért is” nép, nálunk ezt finnül úgy mondják Sisu, ami annyit jelent, hogy csak azért is. Ez a finnek egyik jelszava, amelyet a sportversenyeken is felhasználnak, hogy buzdítsák a sportolókat.

Elérzékenyül a hangja:

— Egyszer voltam Debrecenben egy ottani civisnek a lakodalmán, mint vendég. Megkértek, hogy beszéljek a finneknek és a magyaroknak háromezer év előtti életéről, utána annyira felmelegedtek, hogy kézzel-kézre adtak, mindenki megölelt és én elkezdtem könnyezni. . . Soha nem felejttem el!

— Sokat jártam kis magyar falvakba és jólesett hallgatni a magyar parasztok komoly, megfontolt szavát. Érdekes még az is, hogy sok finn népdalnak a szövege egyezik a magyar népdalokkal: „Nagy a feje, búsuljon a ló” című dalnak a szövege például pontosan megvan a finneknél is. Sok közmondásunk is egyezik. A finn közmondások jórésztében mindig szerepel az Isten. Itt van például egy finn közmondás: „Az ember szerencsésének a kulcsa a jó Istennél van.”

Megemlíti, hogy tíz könyvet írt a magyarokról és sokezer cikket. Finnországban állandóan tart előadást rólunk.

— Most Szegedre utazom, ahol két előadást tartok.

Vaskos könyvet tesz elém s mutatja, hogy mennyi magyar szó egyezik a finn szavakkal. Majd arról beszél, hogy a finn himnuszban megvan ez a gondolat, hogy „a nagyvilágon e kívül nincsen számodra hely”.

Végül azt mondja:

— Bennem annyira együtt él a finn és a magyar lélek, mint talán háromezer év előtt együtt vándorló néphen...

Egy és más mezőgazdasági állataink tartásáról.

Mult számunkban néhány szót írtunk az állatvilágról. Most mezőgazdasági állatainkra akarjuk irányítani olvasóink figyelmét. Nemcsak azért, mert olvasóink között sok mezőgazdasággal foglalkozó akad, hanem azért is, mert Magyarországon *általában véve* fontos kérdés az állattartás s az egész ország: mindnyájunk jóléte függ attól, hogy az állattartás helyesen, jól van-e intézve? gy az alábbiakat minden magyar ember tanulsággal olvashatja, nemcsak az, akinek magának van állatja.

Az itt következőket a Goetheanum (Dornach, Solothurn, Schweiz) naptárából vettük át:

„Néhány éve már annak, hogy a Dél-Amerikában levő Argentina nagy sikseit, — ezeket ott pampáknak nevezik — lovagoltam, egy benszülött kíséretében. A marhacsordák után akartunk nézni és a sáska rajokat akartuk megfigyelni. A gabonaérés ideje volt, a termés gazdagnak látszott. A kukorica még zöld, de jó aratást ígért. Am mindnyájunkra nagy gond nehezedett. A sáskák az idén óriás tömegekben jöttek s attól lehetett félni, hogy ezek a falánk állatok, melyek milliárdnyi számban jelennek meg egyszerre és a földeket sok-sok kilométerre ellepik: mindent elfognak pusztítani. Csöndesen lovagoltunk s mindketten a magunk módján sáska gondjainkon törtük fejünket. Végre megszólalt kísérőm. Ez az ember majdnem egész életét Argentina pampáin töltötte. Beszédje így hangzott: „Milyen furcsa is az, hogy ma így kell agódnunk a sáskák miatt. Ez ötven évvel ezelőtt, — amikor ezeken a nagy sikságokon még nem ismerték a búza és kukorica termelést, — nem így volt. Akkor minden évben, a nyár vége felé, szinte örömmel vártuk a sáskákat. Nyár vége felé u. i. legelőink szörnyű állapotban voltak. Nemcsak, mert akkorra már kiszáradtak, hanem, mert méter magas gyomtól voltak borítva. Mikor azután megérkeztek a sáskák, akkor minden gyomot leelgeltek s vándorlásuk közben trágyázták a legelőket. Elmenetelük után csak a gyomok száraz vastag, fás szárjai maradtak vissza. Ezeket felgyújtottuk, elégettük. Az első eső után azután friss zöld fű kelt ki s megint pompás legelőink voltak. Abban az időben csak állattenyésztésből éltünk. Ma azonban, mióta áttértünk a gabonatermelésre, máskép van. Ma keserves harcot kell folytatnunk, régi szövetségeseink, a sáskák ellen!”

Ezt a beszélgetést sohasem fogom elfelejteni. Megvilágosodott belőle az a tény, hogy azok a nagyszámban megjelenő állatok, melyeket az ember kártékonyaknak tart, tulajdonképpen egyáltalán nem is kártékonyak s épúgy meg van a feladatuk, létjogosultságuk, mint a többi állatnak. Kártékonyakká csak akkor válnak, ha az

ember belenyúl a Természet munkájába és a talajt a maga módján, saját céljaira kezdi művelni. Ha azonban az ember ebben a mezőgazdasági munkájában kitartóan halad tovább: akkor az ú. n. kártékony állatok, — így Argentínában a sáska hadak — meg fognak csökkenni, miután régi életfeltételeiket — a gyomos legelőket — elvesztették. A Természet végtelen bölcs s teremtményeinek életét, munkásságát mindig újra meg újra összhangba hozza egymással.

Mit tanulhatunk ebből az argentinai példából? Azt, hogy csak akkor fogunk helyesen gazdálkodhatni, csak akkor fogunk eredményesen a mezőgazdaságban dolgozhatni, ha kifejlesztünk magunkban egy *érzést* aziránt, hogy a Természetben minden egymásra van utalva, — hogy a Természetben nem különülhet el semmi sem egymástól. Ha a gazda állatot tart, akkor az állatoknak szükségük van egészséges táplálékra. Ezt az egészséges táplálékot a gazdának kell földjéből kitermelnie. De a szántók, a rétek, a legelők megint csak akkor lesznek termőképeseek, egészségesek, ha a gazda nekik is meg tudja adni a magukét. Ha vissza tudja nekik adni természetes állati trágya formájában azt, amit elvett tőlük. A természet háztartása örökösen ismétlődő adás és viszáadás alapján van berendezve.

Jó gazda csak az lehet, aki a Természet háztartását jól ismeri és a maga mezőgazdaságát a Természet háztartási rendjéhez igazítja. Így a jó gazdának kell ismernie azt a parancsoló, megmásíthatlan természeti törvényt is, hogy egy bizonyos nagyságú darab földön egy fajta állatból nem lehet egy bizonyos számnál többet tartani. Még akkor sem, ha ezeket a többleti állatokat máshonnét el is tudja látni táplálékkal. Másszóval: az állattartásnak mindig arányban kell lennie a földterület nagyságával. Ha ezt az arányt nem tartja be a gazda, ha meg akarja csalni a Természetet s azt mondja: én igen is tartok több állatot s a szomszédban vásárolok nekik takarmányt, — előbb-utóbb mindig megjárja. Vagy az istállóban, vagy a földjén.

Hogyez mennyire így van, azt Argentínában is tapasztaltam. (Argentína a világ egyik leggazdagabb mezőgazdasági országa. Öserejű, televény földjeit, az utolsó ötven éven belül szántották fel először. Képzeltető, hogy a benne termő gabonával többé nem tud versenyezni a mi magyar búzánk s nem csoda, ha külföldi piacunkat nagyrészt elvesztettük!)

Argentínában az újban bevezetett gabonaművelés mellett, még mindig túlnyomó és aránytalanul nagy az állattenyésztés. Ez az aránytalanul nagyszámú állattartás sérti a Természet törvényét s a Természet az argentinai mezőgazdák hibáját avval bosszúlja meg, hogy sehol oly nagy mértékben, oly nagy állatbetegségek nem lépnek fel, mint éppen Argentínában. Ez csodálatos! Hisz Argentínában vannak a legkedvezőbb feltételek egészséges állattenyésztéshez. Gazdag legelői végeméretlenek; takarmánya, éghajlata kitünő. Az állatokat soha sem kell megkötni, vagy istállóba vinni. A borjak a teheneknél maradnak, ameddig akarnak s annyi tejet kaphatnak, amennyi csak beléjük fér. S mindez hiába! Sehol a világon — hasonló jó körülmények között — nincs annyi rettenetes állatbetegség, mint itt. Tuberkulózis, száj- és körömfájás, mindenféle gomba betegség és... Maga a túlméretezett állattenyésztés a betegségek okozója. A Természet nem tűri el ezt az egyoldalúságot.

Ha az ember végignézi Argentina sikságait: nem lát azon, ameddig a szem ellát egy ott nőtt fát, bokrot sem. Legfeljebb a látóhatár szélén egy-egy lakóház, mesterségesen ültetett néhány fa árnyában. Milyen más lenne itt

minden, ha a nagy mezőségeket viruló ligetek, hullámozó vetések, dús erdők szakítanak meg! Úgy kellene átalakítani ezeket a végemérhetetlen, gazdag legelőket, mint hatalmas kerteket, melyekben arányosan található: erdő, rét, szántóföld, legelő. Akkor azután a szarvasmarha is másképp tenyészne itt, mint most.

A Természet maga megmutatta, hogy Dél-Amerika végtelen mezőségei úgy ahogy vannak, nem különösen alkalmasak a szarvasmarha tenyésztésre. Hiszen mikor a fehér ember felfedezte Dél-Amerikát, nem talált benne semmiféle más nagyobb kérdő állatot, csak a lámát. Csak a fehér ember honosította meg azután később ott ezt a mai kiterjedt egyoldalú szarvasmarha tenyésztést s nem gondoskodott idejében más mezőgazdasági ágak bevezetéséről. Ennek az egyoldalúságnak a következménye a sok veszélyes állatbetegség.

Nálunk Közép-Európában, — (így Magyarországon is) — igen gyakran esnek a gazdák az egyoldalúság hibájába. Úgy a kis-, mint a nagy gazdák. Lépten-nyomon láthatjuk, hogy egy-egy gazda, olyan nagy mértékben neki szenteli magát egy állatfaj tartásának vagy tenyésztésének, hogy ezt már „specializálás“-nak, — egyoldalúságnak kell bélyegeznünk. Így pl a disznótartást, hány helyen űzik, konjunktúra okokból, aránytalanul nagy mértékben. Vagy a baromfitartást. (Ez utóbbit Magyarországon az utolsó években különösen egészségtelen módon kiterjesztették, ami igen sok ember bukását vonta maga után!)

Ha egy gazda odaadja magát ilyen konjunktúrahajhászásnak, akkor állandó veszélynek teszi ki magát és sohasem tudhatja, hogy melyik percben kap váratlanul egy hatalmas hátbavágást. Mert a Természet nem tűri, hogy törvényei ellen tartósan vétessenek. Az egyoldalú, túlzott állattartás ellen nagyobb erejű, kiterjedtebb betegségekkel védekeznek, — más aránytalanságokat, más egyoldalúságokat pedig más módokon torol meg.

Érdekes volna pontosan kikutatni azt, hogy mi mindent próbáltak már a mezőgazdaság „specializálására“ és „intenzívvé való tételére“ s ezek mellett a próbálkozások mellett vajjon hányan jártak jól s hányan rosszul? A mi tapasztalatunk az, hogy átmeneti sikerek után, *mindig* bukás következett.

Régebben a paraszt érzés szerint, ösztön szerint tudta, hogy mit kell és szabad gazdaságában tennie s mit nem. Ma már ez az ösztön legtöbbször kihalt. Ma már a parasztnak is ismeretet, tudást kell szereznie. Meg kell tanulnia azt, hogy az ő gazdasága, nagyon különbözik egy gyártól, egy műhelytől. Míg az iparban gépekkel, élettelen anyaggal dolgozik az ember, — addig a mezőgazdaságban csupa élővel van dolga. Él az állat, él a növény, él az életet adó föld. Az élők pedig nem lehet úgy kezelni, mint az élettelen tárgyakat. Az élők kezelésében, az élőkkel való bánásmódban, nem lehet csupán pénzszerzési szempont szerint cselekedni, hanem tekintetbe kell venni az élők természetét is. Kell tudni, hogy ezek az élők mit bírnak és mit nem!

Pl hányszor előfordul, hogy felnevelnek állatokat s fiatalágukban nem adnak rá módot sohasem, hogy a szabadban mozogjanak. Hogy annyi fényt, napot, levegőt és meleget vegyenek magukba, amennyire testük egészséges kifejlődésének szüksége van. Nem csoda, ha az ilyen állatok kicsinyei egészen csökevényesek és sehogységek képesek fejlődni. Ez különösen a disznóknál, a malacoknál fordul gyakran elő. S ha az ember gondosan nyomoz: mindig megtalálhatja a baj okát. Sokszor az egészségtelen istálló a hibás. Nagyon kártékonyak a betonból épített disznóólak is. Valóban nem csoda, ha

bennük nem jól fejlődnek az állatok: hisz mintegy elevenen el vannak temetve és sohasem jutnak a szabadba.

Ha mindig szem előtt tartjuk azt, hogy az állat élő és érző lény, akkor nem fogunk ilyen hibákat elkövetni, — akkor helyesen fogjuk őket kezelni. Mindig tekintetbe kell venni azt, pl nem szabad elfelejteni, hogy az embernek az esze, az értelme jobban ki van fejlődve, mint az állaté, ellenben az ember izlése és szaglása bizony nincs valami jól kifejlődve. Háziállatainknak viszont nagyon finoman kifejlődött izlésük és szaglásuk van. Az ember minduntalan elfelejti azt, hogy míg ő maga esze segítségével boldogul az életben, addig az állatokat szaglásuk és izlésük vezérli. Ezért jóformán el sem tudja képzelni azt, hogy az állatok mit szenvednek akkor, ha szaglásukat, izlésüket sérelem éri s hogy az ilyen sérelem milyen káros hatással van az állat egészségére, fejlődésére. A tehének 5—6 hónapig nem esznek abból a fűből, ami a saját trágyájuk helyén nőtt. De az istállóban mindent meg kell enniük, amit az ember elébük rak. Az istálló élet mellett az állatnak nincs módjában, hogy megkeresse magának azt az edelét, amire szüksége van s otthagyja azt, ami nem válik javára. Ha az ember ezt teljes mértékben meg gondolja, akkor egyszerre befogja látni, hogy micsoda nagy feladat is az állatok helyes táplálása! Ez csak akkor fog sikerülni, ha a legnagyobb odaadással, legnagyobb gondnal végezzük.

Az állati edel gondos elkészítése a föld-megművelésnél kezdődik, folytatódik az aratás, a behordás lekiismeretes elvégzésén, majd a téli elrakás, megőrzés és végül a megkészítés módján. Csak gondoljuk meg, hogy néha mit rakunk azok elé a kényes izlésű, kényes szaglászott állatok elé edelül. — Azután: a levegő az istállóban! Pedig tudjuk azt, hogy az állatoknak époly szükségük van levegőre és világosságra, mint élelemre. Legtöbb istállóban olyanok az állatok, hogy igazán méltatlanok az állatvilághoz. S mit szenvedhetnek ezek a kényes szaglászott állatok, amikor rosszul szellőzött odvas-nedves istállóba zárjuk őket be? Nagyon sok állat-betegségnek egyszerű oka, hogy az állat nem jut elég levegőhöz s világossághoz. Ez áll úgy a téhen-, mint lóistállókra, a disznó- és baromfiólakra is. Legtöbbször egy kis fáradsággal s gondnal lehetne segíteni, de a gazda nem gondol rá, mert nem veszi tekintetbe, hogy élőlényvel van dolga!

Ma a világ minden sarkában beszélnek mezőgazdasági „krízis“-ről. Hazánkban különösen érezzük azt, hogy a mezőgazdaság, mely minden magyarnak közös létalapja volt: megbukott. De a mezőgazdaság bukása elsősorban arra vezethető vissza, hogy a gazdák a mezőgazdaságokat, nem az anyatermészet útmutatásai szerint, hanem gépekkel dolgozó gyártelepek gondolkodás módja alapján akarták berendezni s ez a Természet nem tűrte.

A mezőgazdaság csak akkor fogja megint összeszedni magát, ha maguknak a mezőgazdákknak a gondolkodásmódja változik meg. Ha megint azt a megismerést fogják mindenek felett szem előtt tartani, hogy élettel állnak szemben s az élet törvényeit nem szabad megsérténiük. Ez fokozottan vonatkozik az állatokra. Az állatok csodálatosan finom érzékszervekkel veszik észre azt, hogy a gazda mezőgazdaságát miképpen irányítja s mindennek káros hatását megérzik, ami a gazdaságban rosszul van téve, még akkor is, ha az nem egyenesen őket éri.

A Baráti Házzól.

A Baráti Ház ügyéről, sajnos, hosszabb idő óta hallgatnak olvasóink. Pedig nagy szükség lenne e házunk a létesítésére...

A külvilágban vannak emberek még, akik a Baráti Ház ügyét szívükön viselik. Éppen a napokban kaptuk az alábbi levelet is, mely mutatja, hogy ha olvasóink komolyan akarnák a Baráti Ház megteremtését, találhatnak segítőkre és munkatársakra.

A „Bizalom“ mélyen tisztelt Szerkesztőségének,
Budapest.

Hosszas hallgatás után egy verssel szeretném ismét tiszteletemet tenni és mint a „Baráti Ház“ eszméjének lelkes barátja, fel szeretném ajánlani a „Bizalom“ céljára képességemet. Helyhez vagyok sajnos kötve, testi bénaság miatt és így csupán szellemi szolgálatról lehet szó. Nem igénylek egyebet, mint, hogy idején értesítsenek a „Bizalom“ számára készíthető feladat irányába.

Leveleket a szerkesztőségbe lehet számomra küldeni R. M. jelige alatt.

Amennyiben ajánlatomat elfogadná, boldog készséggel várom nagybecsű értesítésüket, mint tisztelő hívük:

R. M.

Monsieur Thomas,

a háborúban megvakult francia katona feltalálta a „Photoelectrographot“, mellyel a vakok minden könyvet, újságot olvashatnak.

Messze kint a 20-ik kerületben, Páris proletárnegyedében, tiszta kis kertes házban lakik Monsieur Thomas, a photoelectrograph feltalálója.

Monsieur Thomas 60-ik évéhez közelgő, őszhajú, fiatalarcú ember, mosolygva, lelkesen és szívesen beszél. Elmondja, hogy mint aviatikus szolgált a háborúban, gépe felrobbant és ő elvesztette a szemvilágát. Párisba vitték, ahol az orvostudomány minden rendelkezésre álló módszerével kísérleték meg a gyógyítását, de eredménytelenül. Szomorú kétségbeesésében fogadalmat tett: ha valami, en „csoda“ révén újra ép és látó emberré válik, a világtalanok szenvedései megkönnyítésének szenteli életét.

És a hihetetlen megtörtént. Ahol az orvosi tudomány csődöt mondott, ott — így mondják Monsieur Thomas és a felesége —, csodákat művelt a „csoda“. Monsieur Thomas egy reggel arra ébredt, hogy a szobában álló tárgyak körvonalait megtudja különböztetni egymástól és hogyha homályosan és bizonytalanul is, de lát!

Thomasék nem hálátlan emberek! Fogadalmat tettek és azt híven meg is tartották. Dolgoztak hosszú, nélkülözésekkel teli éveken keresztül, pénzre tették kis vidéki házukat, gyümölcsösüket, hogy teljék a kísérletezésre, amely csak nyelte, nyelte a líezreket.

Tudjuk, mit jelentett Braille találmánya. Braille találmánya abban áll, hogy vastag papíron, könnyen kitapintható pontok ábrázolják a betűket. Pl egy pont az „A“, két pont a „B“ stb. A vakok eddig csak a Braille-féle írást tudták olvasni, tapintásuk segítségével.

Tudjuk, hogy míg Braille pontozott betűi nem léteztek, százszor sötétebb, vigasztalanabb volt a vakok élete. Mi, akiknek ugyanolyan szervesen hozzátartozik napi életünkhöz az olvasás, mint a lélegzés, el sem képzelhetjük, mi lehetett a látástól megfosztottak részére az az érzés, amikor izgalomtól reszkető ujjakkal először tapogattak végig a részükre készült, pontozott írású könyveken.

Kis gép a „Photoelectrograph“, első pillanatra valami kicsike asztalra szerelt csillagvizsgálónak tetszik. A fényképezési technika és elektromosság felhasználásával vetíti a kis lámpája alá helyezett bármely nyomta-

tott lap betűit, számait tapinthatóan és oldja így meg azt a nehézséget, amelyet a Braille-könyvtár beszerzése jelentett idáig. Mert a Braille-nyomatás nemcsak nagyon költséges — ha jól tudom, csak egyes jótékonyasági alapok segítségével „fordítottak“ le Braille-írásra eddig nagyon korlátozott számú irodalmi terméket —, hanem terjedelménél fogva is óriási akadályokba ütközik könyvtárak létesítése. Nem szólva arról, hogy az újságolvasás mindaddig vakember részére megoldhatatlan probléma volt.

Monsieur Thomas bekapcsolja az áramot és én csukott szemmel próbálom kitapintani jobbra az asztalon elhelyezett kis fémlemezben a betűk formájára kiugró, gombostűfej nagyságú pontocskákat. Eleinte bizonytalanul találgatok, az O-t Gének érzem, de már a negyedik, ötödik betűnél hibátlanul felismerem a T, O és I betűket és olvasom ujjaimmal a TOI szócskát. A sorok végét katagló kis zőrej jelzi. Az egyes sorok közötti helynek is megvan a kitapintható jele, az olvasás, rövid tanulás után, teljesen zavartalan.

Monsieur Gerardin, Franciaország legnagyobb vakok intézetének, a „Hospice National des Quinze-Vingt“ igazgatója, az első perctől kezdve segítette Monsieur Thomast. Doumer elnök, két nappal meggyilkolása előtt az ő közbenjárására jelent meg a Sorbonon és nézte végig a találmány bemutatását. Kitűnőnek találta és legmesszebbmenő támogatását ígérte meg. Nem rajta múltott, hogy betartani nem tudta.

A találmány tökéletes, a hivatalos körök a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoznak, az „Echo de Paris“, a nagy francia újság cikkekben figyelmezteti a franciákat, ne hagyják cserben Monsieur Thomast, segítsék anyagilag, tegyék lehetővé, hogy a találmányt francia földön értékesítsék, de mindez hiába.

Háromszáz megrendelések van már, amelyet ha leszállítanak, búsán fedezve van a befektetett költség. De a Thomas házaspár a rendelések elvégzésével már nem akar, nem tud foglalkozni. Ők már megtették kötelességüket. Az idegfeszítő munkában teljesen kimerültek, összeroppantak, különösen Madame Thomas, aki minden erejével, tudásával segítette férjét. Büszkén mutatja most Monsieur Thomas azt a picike kis „Photoelectrographot“, amely felesége munkája és amelyet minden kis vak iskolágyermek padjára szerelnek az olvasni tanuláshoz, mint ahogy a látó gyermekek elé teszik az ábécés könyvet. Arra várnak és ezírányban tárgyalnak a „nagyhatalmakkal“, hogy vegye meg tőlük a találmányt az összes, még ezentul befutó rendelésekkel együtt.

A helyzet azonban az, hogy van találmány, van megrendelés is szépszámmal, de nincs olyan vállalkozó, akinek az ajánlatánál a Thomas-házaspár részére is jutna valami kis pénzecske, ha több nem, legalább annyi, amennyit a kísérletezés hosszú évei alatt befektettek. És azok közül a feltalálók közül, aki akad — így mondja a házaspár —, a franciák ígérnek a legkevesebbet. Úgy látszik tényleg nincs semmi új a nap alatt!

És még valami. Állami megrendelés. A háromszáz megrendelő mind magános, a francia állam intézetei még egy „Photoelectrographot“ sem rendeltek.

Felcélja szerkesztő és kiadó:

N. GÖLLNER MÁRIA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE

Budapest, V., Markó utca 16., földszint 74. sz.